

---

miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 2/2011

Milí priatelia!

Dostáva sa Vám do rúk nové číslo nášho krajanového vestníka. "Budzogáň", vo svojich začiatkoch známy ako "Oznamovateľ Nórsko-slovenského spolku", vychádza už plných 17 rokov. Časopis reprezentuje a zviditeľňuje náš spolok tu i za hranicami Nórska a spája jeho členov a priateľov, usadených po celom území tejto rozsiahlej krajiny, v jeden neviditeľný celok. Čitatelia v ňom nachádzajú aktuálne články, literárne práce aj praktické informácie.

V obsahu tohto krajanového periodika sa však v poslednej dobe nevelmi odráža interný život Nórsko-slovenského spolku a jeho činnosť.

Chyby sa zvyčajne nedajú odstrániť mávnutím čarovného prútika. Prvý krok k našej náprave bude teda predstavovať prehľad plánovaných spolkových akcií na určitý čas dopredu, ktorý si členovia môžu preštudovať v nasledujúcom vydaní "Budzogáňa". Uvažujeme aj o ďalších menších korekciách, ktorých účelom by malo byť i zvýšenie záujmu členov spolku o našu prácu.

Vedenie NSS

Keď jar padla na nedeľu

Nórska národná galéria sa mohla pochváliť výstavou vzácných obrazov, ktoré len zriedkakedy opúšťajú svoje domovské sídlo. Ide tu o diela flámskych maliarov takzvanej Antverpskej školy, ktorá svojím štýlom i žánrom podstatne ovplyvnila vývoj výtvarného umenia celej Európy.

Skupinka našich členov sa rozhodla, že využije túto jedinečnú príležitosť, aby mohla vidieť v skutočnosti cenné historické maľby, ktoré tradične zdobia iba stránky svetových umeleckých katalógov.

A tak v jednu májovú nedeľu sme sa stretli vo výstavných sieňach galérie a nechali sa unášať pohľadom na oblé formy Rubensových krások, zadívali sme sa na Jordaensove impozantné mytologické scény z klasickej antiky a skúmali honosné meštianske portréty Van Dycka. Našu pozornosť však obzvlášť upútala fascinujúca hra svetla a tieňov, stvorená geniálnym štetcom umelca, ktorá dokázala v návštevníkovi vyvolať predstavu vnútorného priestoru v priestore a vdýchnuť život a pohyb do nehybných plátien. Nechýbala na mieste ani družná diskusia o tom, ktorý zo skupiny siedmich maliarov najvýraznejšie stvárňuje charakteristické rysy barokovej dejinnej epochy, a ktorý obraz by sa mohol vyhlásiť za vrcholné dielo výstavy.

Rozchádzali sme sa obohatení estetickými dojmami krásy aj obdivu s pevným úmyslom, čo možno najskôr zopakovať túto našu kultúrnu vychádzku – snáď v inej podobe druhýkrát.

Májová nedeľa, ktorú sme venovali návšteve flámskych majstrov, sa ukázala inak ako deň nečakanej slnečnej pohody, a tak spomienka na ňu nám utkvie v pamäti tiež ako rozmar prírody, keď tohtoročná nórska jar padla práve na túto nedeľu.

Eleonóra Koleničová

Slovenský expatriotizmus (alias „Rusted roots“?)

Tento článok píšem s obrovským srdcom pre nádherných ľudí na Slovensku alebo Slovákovi, ktorí sú expatriotizovaní.

Sme mladá slovenská rodina s 2 deťmi vo veku 8 a 6 rokov. Život nás oboch je spätý s prácou pre mladých a deti a fakticky celé naše doterajšie produktívne obdobie súviselo s aktivitami, ktoré viedli k rozvoju mladých ľudí na Slovensku (dobrovoľníctvo, mládežnícke tábory, Tensing, hostel YMCA ...). Naša práca je nádherná a o to viac si srdcom vychutnávame spätnú väzbu ľudí, keď ich po pár rokoch sledujeme ako osobnostne vyrástli.

Keďže sme hlavy otvorené a posledné 3 roky sme vnímali, že tempo nášho života je rýchlejšie ako by sme chceli kráčať, rozhodli sme sa odísť na „študijný dobrovoľnícky ročný výlet“ do Nórska do spriaznenej organizácie, kde sme mali kamarátov z predchádzajúcich aktivít. Cieľom bolo inšpirovať sa, pochopiť myslenie škandinávskej kultúry a porovnať ju s realitou, tiež poskytnúť rok rastu našim deťom. Nič viac. Len si vychutnať rok života medzi nami štyrmi, dokázať si odvahu a „drive“ v živote a schopnosť a silu naplniť ďalší svoj sen. Tak sa stalo v auguste 2010.

Aké to bolo? Tento rok bol ťažký, napriek tomu v tej zúfalosti na začiatku bolo veľa krásy a požehnaní, stmelenia rodiny a vyskúšania si ako jednotní budeme s manželom tráviť dôchodok pri cigare, so psom na terase nášho domu (alebo spaťvať prepotení v karavane niekde na cestách po svete).

Tento rok nám bolo dopriane prebojovať nórsky zdravotný systém (slovenským). Dokonca dvakrát. Tiež sme mali to privilegium pochopiť, že pre nás dvoch rodičov detí zodpovedných za ich vývoj nie je dôležité koľko čerstvého vzduchu dostanú počas času v škole, ale ako ich prostredie naučí zodpovedne sa postaviť prekážke a nájsť kreatívny spôsob jej prekonania (na čo potrebujú odvahu, vzdelanie a túžbu sa vzdelávať a rovnako zdravý rešpekt k autoritám). Najväčšia škola, ktorou sme však prešli tento rok bolo ale uvedomenie si kto sme ako Slováci. Tu sa dostávame k podstate tohto článku.

Vyrastala som v zmiešanej rodine, môj otec je Čech, ktorý sa počas vysokoškolských štúdií presídlil do Bratislavy a oženil sa s nádhernou Slovenkou, kde nakoniec aj ostali žiť.

Pokračovanie na poslednej strane

Sankthansaften

Lenka Leginová

Predpoveď počasia na tohtoročný slnovrat nevyzerala príliš sľubne, napriek tomu sa viacerí z nás rozhodli nesediť vo Svätójánsku noc doma. A veru sa to oplátilo. V podvečer sa slnko ukázalo v plnej letnej (norskoletnej) sile a musím povedať, že si také teplé a prívetivé Folkemuseum ešte nepamätám. Deti v tradičných odevoch, spev a tanec okolo 'maistangen' a nepostrádateľný gril boli len čerešničkou na torte. Už po x-tý krát som znova pozrela dreveničky aj novšie domy zo všetkých možných regiónov Nórska, tentoraz oživenými autentickými aktivitami, ako bolo napr. pečenie tradičných 'lefse' z Telemarku, alebo koče s konským záprahom v uličkách medzi gazdovstvami. Krásne slnečné popoludnie.

Ale bez vatry to na sv. Jána predsa nejde. Ak aj človek nestihol včas ohlásiť vlastnú vatru (ach tie bezpečnostné predpisy), možnosť navštíviť niektorú verejnú býva viacero. My sme sa rozhodli zájsť na Høvikoden. Dorazili sme práve včas, aby sme ešte stihli posledné 2-3 skladby, ktorými husľový 'spellag' ukončil predstavenie pred zapálením vatry. Práve v momente, keď sa slnko stratilo za obzorom. Do vysoka trčiace kusy dreva vzplanuli ako zápalky, rovnako rýchlo aj prehoreli, (veru žiadna poctivá dubová hranica:), ale keď konštrukcia trošku 'sadla', oheň sa krásne rozohrel, teplo sáhalo na niekoľko metrov. V pozadí plachetnice...

Neľutujem, že som si toho roku vatru nenechala ujsť.

Fotky z tejto akcie, ako aj zo Dňa detí, si môžete pozrieť na <http://slovakia.no/detskyden2011/index.asp> - Deň detí
<http://gallery.me.com/erika.gemelova#100835> - Svätójánska

---

1 – 0 pre Gunnara robotníci Norsk Kyllingu prehrali 0 – 8

Vlado Branko

Norsk Kylling

je závod na spracovanie hydiny asi 40 kilometrov od Trondheimu. Zamestnáva približne 220 ľudí, donedávna prevažne Slovákov cez agentúru Adecco. V súčasnosti však vymieňa slovenských pracovníkov za Poliakov a Lotyšov, ktorí sú ochotnejší akceptovať pracovné a platové podmienky, ktoré skôr patria do minulého storočia a mimoeurópskej krajiny.

Nórske odbory sa snád' už rok s týmto problémom zaoberajú, venovali sa mu aj významné nórske denníky aj televízia. Odbory usporiadali protestnú akciu pri závode, dve informačné schôdze pre slovenských pracovníkov a 8. a 9. júna navštívili závod, aby informovali zamestnancov o ich právach a ako ich dosiahnuť. Odbory tiež pripravujú súdny proces v mene predtým vyhodených pracovníkov so zámerom dosiahnuť doplatenie príplatkov za nadčasy, ktoré pracovníci v minulosti odpracovali.

O závode a praktikách voči slovenským zamestnancom sme písali v prvom čísle miniBudzogáňa v roku 2010 pod názvom **Guantanamo pod polárnym kruhom**.

<http://www.slovakia.no/nsf/archiv2010.html#100104>

Dva dni som strávil ako tlmočník zo slovenčiny do nórsčiny v Størene a dve hodiny v závode Norsk Kylling. Faktom je, že pracovníci v Norsk Kyllingu robia za veľmi nízke platy a v hrozných pracovných podmienkach. Samozrejme si to aj oni sami uvedomujú.

Aký sme mali plán a program na tieto dva dni v Størene – stretnutie s pracovníkmi v kantíne Norsk Kyllingu od 14. do 16. hodiny, aby sme ich pozvali na jednu z dvoch schôdzí v neďalekom Støren hoteli, kde bolo pripravené stretnutie od 17. hodiny v stredu a od 10. hodiny vo štvrtok, aby mohlo čo najviac pracovníkov prísť.

Z Osla som prišiel ja a Eystein Gaare. Eystein je riaditeľom sekcie pre sociálny dumping Nórskeho zväzu potravinárov. Z Bergenu prišiel zväzový funkcionár Staale a Asle je odborový funkcionár z Nortury mäsokombinátu v Malviku, medzi Trondheimom a Værnes letiskom. Z Trondheimu prišli tlmočníci Litovka Gražina a Poliak Krzystof.

V závode nás privítal Gunnar a uviedol nás do kantíny. Za tie dve hodiny som sa skontaktoval asi s 18-timi Slovkami. Nevyzerali nadšené, keď som si k nim prisadol, ale chcel som zistiť čokoľvek o ich pracovných podmienkach, názoroch na možnosti zlepšenia, či si myslia, že sa to v Norsk Kylling nikdy nezmení a pod. Hovorili so mnou, zobrali si so sebou brožúrky o členstve v odboroch, ale asi sa mi ich nepodarilo presvedčiť. Hovorili, že všetci sa boja, na schôdzu nebudú môcť prísť, lebo im prikázali robiť do šiestej a na druhý deň tiež neprídu, lebo majú rannú službu. Hlavne som cítil ich silný strach a obavy čo ich už len za to, že ma iba počúvajú môže postihnúť. Moji litovský a poľskí kolegovia hovorili so svojimi krajanmi. Potom už do kantíny nikto nechodil, ale malou chodbičkou medzi prevádzkou a východom pre zamestnancov začali vychádzať pracovníci, ktorým skončila pracovná smena. Pokúšali sme sa ich osloviť, ale odzdravili a bez zastavenia utekali so sklonenými hlavami von a preč. Zrejme už aj rozhovor s cudzími ľuďmi môže spôsobiť vyhadzov z práce. Stretnutie v ten deň malo byť o 17.-tej v hoteli Støren, ale museli sme to na poslednú chvíľu zmeniť na príjemnú reštauráciu v Melhus. Objednali sme autobus, ktorý tam mal záujemcov o 16.30 odviezť a o ôsmej zase priviezť. Autobus mal ísť spred Domus obchodného centra, ale tam sa nedalo zaparkovať, takže stál asi 100 metrov obďaleč. Spustil sa víťaný lejak, ktorý osviežil horúci deň. Stál som pred Domus centrom a zdalo sa mi, že dve ženy, ktoré sedeli na lavičke boli Slovenky. Naozaj boli a pracovali v Norsk Kylling. Pozval som ich, nech si s nami urobia výlet do Melhus, bude káva, jedlo a dozvedia sa, ako by sa ich pracovná situácia v Norsk Kylling mohla zlepšiť. Prekvapili ma, lebo vraj sú v Norsk Kyllingu nadmieru spokojné – plat je slušný, pracovné podmienky oveľa lepšie než na Slovensku. Jedna už robí v Norsk Kyllingu 8 rokov, druhá 3 roky. Práve sa vrátila zo Slovenska a teraz je v "salmonela karanténe". Namietol som, že aspoň čo sa týka tejto karantény, že by to asi v inom nórskom závode mali zaplatené. Vraj je to veľmi fajn s karanténou, človek sa nabehá po úradoch na Slovensku, príde sem, a môže si pár dní odpočinúť než začne zase pracovať. Veľmi príjemné ženy a na rozdiel od tých, s ktorými som sa stretol v závode som necítil, že by mali nejaký strach alebo obavy z toho, že sa s nami rozprávajú, alebo o budúcnosť. Súhlasili, že nie všetci v závode sú takí spokojní ako oni, ale vraj sú to

najviac takí, čo by len problémy robili a tí nech idú teda robiť domov, za 300 EUR na mesiac. Veď tu nikto nikoho nedrží! Takže tieto ženy o schôdzu záujem nemali a nikto iný už neprišiel, tak sme autobus prepustili a išli sami do Melhus. Niečo sme si z jedla a pitia pre 30 osôb odpili a odjedli a išli sme do hotela. Keď som telefonoval s jedným z vyhodnotených Slovákov a zmenil som sa o spokojných pracovníčkach Norsk Kyllingu, tak mi povedal, že veď to ale asi bola pani B., upratovačka v Norsk Kylling, ale hlavne veľmi blízka priateľka Gunnara a jeho hlavný zdroj informácii o tom, čo sa medzi zamestnancami deje. A pred Domusom zrejme sedela ako vyslankyňa Gunnara. Aj keď, samozrejme, v Norsk Kylling nie je jediná, čo si takto zlepšuje svoju pozíciu. Naozaj v Norsk Kyllingu nemá mať z čoho strach, skôr obavy z toho, keby tam Odbory presadili Kolektívnu zmluvu a začal tam platiť nórsky zákonník práce, lebo vtedy by sa asi musela začať živiť len svojou prácou.

1 – 0 pre Gunnara!

ale

robotníci Norsk Kyllingu znovu prehrali 0 – 8!

Pri stretnutí v kantíne v Norsk Kylling som sa len snažil poukázať na výhody vstúpiť do Odborov, až neskôr ma napadla jedna vec:

Všetci máme vrodenuú nedôveru voči ľuďom, ktorí nám na ulici chcú niečo predat', cez telefón, zazvonía nám na dvere, vždy vieme, že na nás oni chcú zarobiť a možno to, čo ponúkajú, vôbec nie je pre nás výhodné. Aha, tu sú odbory, chcú aby sme sa stali ich členmi, vraj z toho budeme mať výhody, ale oni nám to len predávajú, chcú na nás zarobiť, lebo budeme platiť členské, asi 250 NOK mesačne. Skúste porozmýšľať – už štvrtýkrát prišli z Osla do Størenu, platia si tľmočníkov, hotely, prenájimajú si miestnosti a jedlo pre desiatky osôb, naozaj z toho, že sto ľudí bude platiť mesačne 250 NOK sa tak dobre nabalia?! Faktom je, že odborári neprichádzajú do Størenu, aby vás, proti Vašej vôli zachraňovali a zlepšovali Vám pracovné a platové podmienky. 200 zahraničných robotníkov im za to úsilie nestojí. Nechcú byť členmi, tak nechcú. Ale na NNN – nórsky odborový zväz potravinárov tlačí ich vyše 30.000 členov, ktorým zamestnávateľa pri každom vyjednávaní o zlepšení platov a pracovných podmienok tvrdia, že sa to nedá, lebo oni konkurujú na trhu Norsk Kyllingu, ktorý ich na základe vlastných nízkych platových nákladov vždy môže cenovo podbehnúť. Až sa 30.000 členom NNN podarí dosiahnuť že v Norsk Kylling začne platiť Kolektívna zmluva, tak ako platí vo všetkých ostatných potravinárskych podnikoch, trochu si polepšia. Že sa situácia veľmi zlepši pre robotníkov v Norsk Kyllingu, je len vedľajší efekt. Že automaticky aj v Norsk Kyllingu budú platiť dlhým bojom dosiahnuté platové a pracovné podmienky nórske robotníkov je len úžasný bonus, ktorý by si robotníci Norsk Kyllingu nemali nechať ujsť.

Nie žeby nórski odborári z NNN neboli rozhorčení podmienkami, ktorých sú v Norsk Kylling svedkami. Ale keby za nimi nestálo 30.000 vlastných členov, asi by sa tomu nemohli takto venovať.

Čo môžeme spolu urobiť?

Ak bude viac, než polovica (50%) zamestnancov v Norsk Kyllingu členmi v NNN zväze, presadia odbory platnosť Kolektívnej zmluvy a Zákonníka práce v závode.

Tak ako sa do odborov ľahko dá vstúpiť, tak sa aj ľahko dá odhlásiť. Nech si každý povie – dám im šancu 6 mesiacov,

po 250 NOK mesačne je to 1.500 NOK. Ak sa do pol roka nič pozitívneho pre mňa nestane, zväším, či chcem byť ďalej členom. Ale pravdepodobne sa stane plno pozitívnych vecí a tých 1.500 NOK dostanete možno viackrát naspäť cez vyšší plat.

Pre ochranu potenciálnych členov nájdeme spôsob, ako sa členom stať, bez toho, že by sa to niekto iný mohol dozvedieť a nejako sa informácia mohla dostať ku Gunnarovi.

Prihlásiť sa dá aj cez internet, alebo si formulár vytlačiť a poslať poštou. Na to nikto nepríde. Aj keď 99.99% členov v nórske odborochoch platí členské cez výplatnú pásku, teda strháva mu to zamestnávateľ, tu to neprichádza do úvahy.

Toto vyriešime!

Dôležitým informačným kanálom pre slovenských zamestnancov Norsk Kyllingu je internetová stránka: <http://www.slovakia.no/kylling/>

Už teraz tam nájdete plno informačného materiálu o záležitosti po slovensky a po nórsky.

Povedz mi zrkadielko...

*Pred dvoma som sa vrátila tiež zo Størenu po tom, čo som tam odrobila rok. Súhlasím takmer so všetkým, čo tu odznelo. Len neviem, kde chlapci nabrali, že im budú preplácané nadčasy. Ak si poriadne prečítali pracovnú zmluvu, o nadčasoch tam nie je ani slovo okrem toho, že si môžete čerpať neplatené voľno za tie nadčasy. Každý dostal zaplatené odpracované hodiny.

Ale v každom prípade držím palce, aby súd dopadol vo váš prospech.

*no môžem povedať len toľko: Pracovala som priamo v Størene deväť mesiacov po dvanásť až šestnásť hodín nedostala som ani hodinu nadčasu preplatenú, potom som mala pracovný úraz a ani ten som nemala vyplatený, takže sa stotožňujem so všetkým čo chlapci povedali, aj ja som mala na zmluve po sedem a pol hodiny, tak isto mi prácu sprostredkovávala pani Oravcová, takže viem o čom sa tu hovorí!

*Tak môj názor je taký, že ste si tu všetko posrali sami. Privátne problémy si všetci riešite cez prácu a najlepšie by bolo keby vás vyhodili všetkých!!! Keď tam robíte, tak ste radi keď tam môžete byť aj 14 hodín a vyhovuje vám to. A nepýtate žiadne nadčasy. Ale keď vás za niečo vyhodí? Tak hurá do toho. Ste úplne trápni. A škodíte tu iným. Prečo pýtate peniaze za nadčasy až teraz? Je to vaša úbohosť!!! Všetci vedeli do čoho idú. Tak teraz neplačte a ukážte, že si viete nájsť aj inú prácu a nie len fňukať. Alebo sa vám nechce?

*Pokiaľ viem, nikto vás tam nenútil byť 14 hodín a vedeli ste že sa neplatia príplatky, ale že vám zaplatia odpracované hodiny. Tak tu teraz neskučte a choďte do riti a nikoho nezaťažujte čo ste dosiahli. Sťažujete sa na Nórsko, ale domov nejdete. Prečo?

*Takže umelci, povedzte mi teraz, že všetko čo chlapci spravili je bezpredmetné, hlúpe a že len chcú dostať peniaze zadarmo – Arbeidstilsynet - včera podal podnet na trestné stíhanie Adecca aj Norsk Kylling - kvôli nepreplácaniu nadčasov, kvôli nadmernému počtu odpracovaných a hlavne nezaplatených hodín - takže, teraz mi povedzte, či je naozaj také zlé, čo všetci zainteresovaní pre vás tupcov robia - nič iné, len to, aby ste za svoju prácu dostali aj adekvátne ohodnotenie... Sú toho plné médiá v Nórsku - tak už viac neurážajte ľudí, ktorí chcú len dostať, čo im podľa ZÁKONA PATRÍ... atď. atď.

vybrané z http://m.tvnoviny.sk/index.php?article_id=581987

Vzdychy a údery

Pod týmto názvom vyšla v marci tohto roku v bratislavskom vydavateľstve MilaniuM knižka Ivana Čičmanca, Slováka, žijúceho už 42 rokov v Nórsku. Je to súbor piatich štýlovo rôznorodých poviedok, ktoré tematicky spája autorovo úsilie dostať sa pod kožu ľuďom s pohnutými životnými osudmi.

Uverejňujeme tu úryvok z poviedky „Susedia“, rozprávajúcej o nenaplnenom vzťahu dvoch mladých ľudí, žijúcich v tom istom sídliskovom činziaku. Slobodná matka Marta je pre svoj neusporiadaný život tŕňom v oku svojich susedov. Rozprávač príbehu je jediným človekom, ktorý prechováva k Marte určité sympatie, neodváža sa však k nej priblížiť natoľko, aby jej naozaj dokázal pomôcť. V podávanom úryvku sme svedkami epizódy, v ktorej konflikt Marty a jej okolia vrcholí.

SUSEDIA (Úryvok)

Raz, keď som sa vracal z roboty – bolo asi sedem hodín ráno -, počul som z Martinho bytu hlasnú hudbu a opité mužské hlasy. Mal som tušenie, že sa tam deje niečo nepríjemné, no únava a strach z konfrontácie ma zahnali do posteľe.

Okolo tretej ma zobudilo zvonenie. Vyskočil som, hodil na seba župan a išiel otvoriť.

Bola to Bolvanová. "Prepáčte, že Vás vyrušujem. Máte chvíľočku času?"

"Nech sa páči," povedal som. Vošla do bytu, no ostala stáť pri dverách. Aj v prítomí predizby som videl, že sa celá trasie.

"Počuli ste, čo sa tu dialo v noci?" spýtala sa.

"Ja bývam teraz po nociach v práci," povedal som.

"To trvalo až do rána. Museli ste niečo počuť. Krik, hurhaj a nadávky v jednom kuse. Mala u seba svorku ožratých vagabundov. A po celý čas hudba ako na kolotoči. A chůďa chlapča to muselo všetko vidieť a počúvať."

"To je zlé," povedal som a zívól si.

"Je načase, aby sme sa tej osoby zbavili. Takto to predsa nemôže ísť naveky."

"Mne sa zdá, že je to predovšetkým nešťastná žena. Mali by sme jej nejako pomôcť."

"Takým ako ona sa nedá pomôcť," tvrdila Bolvanová.

"Takých sa treba čo najskôr striasť."

Povedal som, že už kvôli malému Bernardovi by sme nemali konať unáhle. Život nie je pre nikoho ľahký, nuž by sme mali byť pokiaľ možno tolerantní a ohľaduplní. Po chvíli sa mi ju podarilo aspoň čiastočne uchlácholiť. Prisľúbil som, že sa s Martou porozprávam a jasne jej dám najavo, že sa nám takéto spôsoby nepáčia.

Podvečer som k nej zašiel. Najprv ma nechcela pustiť dnu, no keď som naliehal a ubezpečil ju, že je to v jej vlastnom záujme, zaviedla ma do obývačky.

Hneď som si všimol, že pod okom má modrinu a na krku krvavú podliatinu. V izbe boli na stenách aj na nábytku stopy po rozliatom víne a bohvie ešte po čom. Vzduch bol ťažký od fajčiarskeho dymu. Akvárium preč.

"Kde je Bernard?" spýtal som sa.

"Spí. Má tuším horúčku."

"Bola si s ním u lekára?"

Na chvíľu zaváhala. "Pôjdem budúci týždeň. Dnes treba dlho čakať, kým človek príde na rad.."

"A čo sa ti stalo pod okom?"

"Do toho ťa nič. Ak ma chceš vypočúvať, môžeš radšej hneď odísť."

"Mne je to jedno. Nech ťa pre mňa za mňa aj rozštvrtia. Mysli však na svojho syna. Ešte dlho ťa bude potrebovať."

"Aký si zrazu starostlivý! Človek by si myslel, že si mu otecko."

"Netáraj hlúposti. Mám dosť svojich starostí."

"Tak s nimi niečo rob. Si predsa chlap."

"Aj susedia sa ponosujú. Vraj tu bol celú noc strašný cirkus."

"Aha, tak preto si prišiel," povedala a opovržlivo sa zasmiala. "Susedia! Už aj ty si sa s nimi spriadol proti mne. Prosím, vyhoďte ma teda na ulicu. Aj s malým. Vonku je iba dešť po nulou a snehu iba po kolená. Také odolné náture ako môj syn a ja to prežijú. Prosím, môžeme ísť hoci aj hneď. A nábytok si pekne rozdeľte."

Bola spurná ako čert. Prikročil som k nej a niekoľkokrát som ňou zatriasol. Nekládla ani najmenší odpor, bola pasívna ako drevená bábka. Spamätal som sa a pustil som ju.

"Vari nechápeš, že ja som tu tvoj jediný spojenec?" povedal som.

Mlčala, dlaňou si zakrývala tvár. Zhlboka som sa nadýchol a ešte raz som sa pokúsil vysvetliť jej situáciu, zdôrazňujúc, že som na jej strane a ak si myslí, že jej môžem pomôcť, nech mi jasne povie, čo mám urobiť. Čoskoro som však pochopil, že momentálne sa s ňou nedá komunikovať. Nuž som to nechal tak.

Ivan Čičmanec

Milí krajanovia!

V tomto čísle Budzogaňa ste našli aj priloženú poukážku na členské na ďalší rok. Niektorí členské automaticky predĺžia, a niektorí si možno povedia - veď to je jedno či som členom, raz za rok zájdem na akciu, inak sa o to nezaujímam. Čože je to, jeden člen hore-dolu.

Ale každý člen je dôležitý a užitočný svojou troškou pre náš malilinký rozpočet, a čo je ešte dôležitejšie, svojim členstvom dáva signál, že podporuje činnosť spolku, chce aby existoval a sprostredkoval kontakty medzi krajanmi v Nórsku.

Preto veríme, že nám obnovením členstva dáte najavo svoju podporu. My sa na oplátku vynasnažíme, aby bol spolok užitočným a živým kontaktným miestom pre krajanov.

Členské je možné uhradiť aj cez internet, do správy pre užívateľa uveďte 'členské 2011', a v prípade úhrady za viacerých členov uveďte o koho ide.

Členské na rok 2011 je 150 NOK za dospelého.

Konto: 0532.16.19691

Ďakujeme!

Sme aj na Facebooku:

<http://www.facebook.com/spolok.nsf>

Členom a priateľom spolku želáme
príjemné prežitie leta a peknú dovolenku.

Oslo, 3.6.2011

Norsk-Slovakisk Forening,
Postboks 1599 Vika, N-0118 Oslo

Vážení priatelia,

Prosíme Vás o sprostredkovanie nasledujúceho oznámenia o nadácii Solglott:

Nadácia Solglott – ako je možné získať podporu pre projekty k vzájomnému poznávaniu a rozvíjaniu priateľských stykov medzi Nórm, Čechmi a Slovákmi.

Po niekoľkoročnej činnosti zasvätenej deťom československého exilu, a po následnom predaji nehnuteľnosti v Storsande, vstupuje nadácia Solglott do ďalšieho obdobia svojej existencie. Teraz je predmetom záujmu nadácie činnosť, ktorá poslúži k prehĺbeniu vzájomného poznania Nórov na jednej strane a Čechov a Slovákov na strane druhej. Rozhodnutie podporovať snahu o zblíženie týchto národov a prispieť tak k rozvoju ich priateľských kontaktov je prirodzenou reakciou na zmenené pomery po páde komunizmu. Zodpovedne a zmysluplne spravovať kapitál získaný predajom v Storsande je teraz hlavnou činnosťou nadácie. Výnosy z tejto činnosti budú pridelené formou grantov na realizáciu projektov, o ktorých podporu je možné žiadať nadáciu Solglott.

Nadácia Solglott spadá pod nórskeho Zákona o nadáciách (Stiftelsesloven), spravovaný inštitúciou Lotteri- og Stiftelsestilsynet, ktorá dohliada, aby všetko prebiehalo podľa platných predpisov.

V prílohe zasielame popis, ako je možné o granty na podporu projektov požiadať, formulár žiadosti a formulár pre záverečnú správu po ukončení projektu. Dokumenty sú tiež k dispozícii na našej viacjazyčnej webovej stránke www.stiftelsen-solglott.no, kde sú aj ďalšie informácie o nadácii.

O podporu je možné žiadať priebežne celý rok, žiadosti budú prejednávané štvrťročne. Rovnako nórska, česká a slovenská strana môže byť vedúcim projektu a žiadateľom.

Pre rok 2011 je rámec prostriedkov, ktoré sú k dispozícii 120 000 NOK.

S pozdravom

Za Stiftelse Solglott

Eva R. Karal
Predsedníčka správnej rady

Karel Babčický
člen správnej rady

Pokračovanie z prvej strany – Slovenský expatriotizmus

Teraz majú obaja 6x rok a svoj produktívny vek strávili počas režimu vždy aktívne, nikdy nie v strane, hľadajú príležitosti rozvoja. Stratená generácia sa tomu hovorí. Ich dynamika, kreatívna hlava, šikovnosť a zručnosť a odmietanie dávania úplatkov alebo vybavovania vecí po známostiach ich predurčila na veľmi šťastný a spokojný život :o). Len keby mohli cestovať za hranice. Toto bola message, ktorý som ako dieťa dostala. „Základ je odísť von, zavrieť dvere za Slovenskom, pretože tu nie je budúcnosť. Na nikoho sa nemôžeš spoľahnúť, každý ťa okašle, prácu zoženieš len po známosti, za zdravotnú starostlivosť si musíš zaplatiť extra v obálke, ak ti príde faktúra o ktorej nevieš odkiaľ sa zobrala, je to zderstvo, ... v konečnom dôsledku je to banánová republika. Tohto som sa držala, vonku som bola viac ako doma. Toto sú hodnoty, ktorým som sa učila ako dieťa vo vzťahu ku krajine, z ktorej pochádzam a v ktorej mám korene. Nič moc, žiadne dvíhanie slovenskej vlajky počas národných sviatkov, žiadne mikiny s chrbátom pomalovaným slovenskou vlajkou, žiadne mávanie slovenským politikom pred palácom a čakanie na ich odkývanie.

V októbri 2010, 3 mesiace po presídlení do Nórska prišla prvá výzva, ochorela som. Trápila som sa v Oslo 3 týždne, chodila som k fastleger, po sykehusoch, súkromných klinikách, diagnóza veškerá žiadna. Nakoniec som odcestovala domov, kde som dostala okamžitú pomoc a do 2 hodín som mala diagnózu. No a tu prišiel prvý email od riaditeľa organizácie, kde sme tu v Nórsku pôsobili. Veľmi nevtieravo nám navrhol, či by sme nezávázali ostať po Vianociach doma na forever. Samozrejme sme nesúhlasili. V januári sme docestovali naspäť do Osla a tu prišlo vysvetlenie. Išla som sa riaditeľovi poďakovať osobne, že škola mi zaplatila súkromnú kliniku, na čo mi povedal, že „není zač, keďže som musela ochoreť doma (na Slovensku), pretože „v Nórsku je táto choroba zriedkavá a dá sa dostať len v Afrike, Východnej Ázii a iných rozvojových krajinách“. Myslím, že v tom momente mi vyrazilo dych, ale po všetkých tých trabloch, ktoré sme mali som ho len zvládla informovať, že podľa inkubačnej doby som bola už dávno v Nórsku, keď som toto ochorenie dostala.

Prečo toto píšem? Od toho januára som sa začala viac zamýšľať, kde je pravda a či naozaj súhlasím s tvrdením o Slovensku ako o „rozvojovej krajine“. Stále nie som na konci so záverom tak, aby som si za tým vedela stát aj argumentmi. Moje vnútro mi ale hovorí, že nesúhlasím. Myslím ale, že to čo ma o tom nevie uistiť je ale nasledovné: viem málo o tradíciách, respektíve ich už nepraktizujem, ktoré by vo mne a v mojich deťoch vzbudzovali vnútornú hrdosť na hodnoty, ktoré nám Slovensko dáva (štátne sviatky napríklad) – aby som nezabudla. Viem málo o histórii Slovenska ako takého a tiež o ľuďoch, ktorých vychovala rodná hrud' a priniesli svetu prevratné objavy (Banič, Murgaš, ...). Počúvam, že je doma málo práce, zle zaplatenej, so zlou pracovnou kultúrou. Ale nikdy som s tým nemala takúto osobnú skúsenosť, práve naopak. Nikdy sme nestrádali, dovolili sme si cestovať, robiť voľnočasové aktivity, ktoré nás bavila a boli sme šťastní. Doma som vždy dostala kvalitnú zdravotnú starostlivosť od vzdelaných ľudí hľadajúcich odpoveď v prípade, že sa vyskytne otázka (a nie ju zakopávali pod koberec) bez jedinej otázky ošetrojúceho

personálu. Vždy som dostala zázemie rodiny, kde som mohla pricestovať a s láskou ma prijala. Moje deti chodia do kvalitnej slovenskej školy, za ktorú platím minimálne, pretože vzdelanie je prioritou aj na Slovensku. Rozdiel je v postoji. Rozdiel je v mojom rozhodnutí postaviť svoju identitu a identitu mojich detí do popredia, respektíve presunúť túto položku tak, aby svoju identitu vybudovali na silných základoch. Rozhodnutie a následná aktivita je len na mne.

My to tento rok balíme, sme už pomaly na konci nášho pobytu a o 6 týždňov balíme naše bežky, Thule vak, školské knihy, šijací stroj a začína sa ďalšia etapa nášho života. Asimilácia v domácej kultúre. Som pyšná na to, že sme to tu zvládli so vztýčenou hlavou. Vám, ktorí zostávate v Nórsku, pracujete tu alebo ste si tu našli už zázemie, odporúčam 3 stránky určené expatriotom – ľuďom vysídleným dočasne alebo trvale mimo krajinu, v ktorej boli vychovávaní. Je tu veľa pochopenia, štatistik, názorov, užitočných a praktických informácií. Veľakrát pochopenie dáva slobodu.

www.expatarrivals.com www.new2norway.no – expatriotom

www.denizenmag.com – hovorí o „third culture kids“, deťoch, ktoré sú formované počas detstva kultúrou inou z akej pochádzajú ich rodičia.

Prajem vám, aby ste naozaj do hĺbky prijali nádheru slovenského myslenia, zabudli na negatíva aj keď o nich vedeli, a aby sa nórska kultúra pre vás stala inšpiráciou, ktorou budete obohacovať ďalších Slovákov. Petra

"kuchtič" zpovídá M+M+M Červienkových

Za Červienkových odpovedá Marianna:

Typická "první" otázka: Jak dlouho jste už v Norsku (v Oslo) a za jakým účelem?

Ja Marianna od júla 2010, manžel a syn, obaja Mariánovia, od decembra 2010.

A prečo? No tí dvaja aby boli so mnou a ja kvôli práci, získaniu skúseností a možnosti vidieť ako sa pracuje v rovnakej profesii v inej krajine.

Připadá vám norský jazyk náročný?

Hmmm... náročný ani nie, na prvý pohľad štruktúrou podobný angličtine a nemčine. Prekážku skôr vidím v nedostatku času na učenie :(

Máte nějaké "veselé historky" z práce, ze školy, z obchodu a pod.?

Historiek by bolo. :) S ktorou začať?

Co říkáte na "norskou zimu a léto"?

Poviem za všetkých: Mne sa to zdá dosť podobné Orave. Hoci pracovať v zime pri -15°C celý deň vonku je dosť náročné, ale leto sa mi páči, celkovo počasie v Oslo je pekné.

Přemýšlíte tady zůstat nebo jste jen "midlertidig" (tzn. na přechodnou dobu)

Vzhľadom na to, že sa o 3 mesiace sťahujeme do Stavangeru, tak dlho v Oslo nezostaneme, ale dúfame, že sa nám tam bude páčiť a zostaneme

Děkujeme a přejeme hodně štěstí celé rodině!

Zita, Oslo, květen 2011